

Cecilia Hultén / Josefine Elving
Avdelningen för epidemiologi, sjukdomsövervakning och riskvärdering/
Avdelningen för kemi, miljö och fodersäkerhet

Gasum AB
Gjuterigatan 5
582 73 Linköping
ylva.ek@gasum.com

Yttrande angående risk för smittspridning från planerad biogasanläggning

Företaget Gasum AB har bitt SVA yttra sig över eventuella smittrisker i samband med planerad etablering av en biogasanläggning i närheten av en tjurprövningsstation i Hörby kommun.

Bakgrund

Ärendet gäller en biogasanläggning som Gasum AB planerar att bygga på en fastighet i närheten av Svensk Köttasprövning AB:s individprövningsanläggning för tjurar i Gunnarp, Hörby. Svensk Köttasprövning har framfört farhågor om ökad smittrisk i området till följd av etableringen och särskilt lyft ett antal områden där företaget ser risker. SVA:s yttrande fokuserar på dessa områden. Dock är de flesta av resonemangen generella och kan tillämpas avseende andra biogasanläggningar. I bedömningarna nedan utgår SVA från att regelverket för biogasanläggningar följs.

Generellt om regelverk och tillsyn av biogasanläggningar

Rötning är en möjlig hantering för vissa typer av animaliska biprodukter. I syfte att säkerställa ett gott smittskydd vid rötning av animaliska biprodukter finns det regler som ska följas. Detta inkluderar förordning (EG) nr 1069/2009, förordning (EU) nr 142/2011 (den så kallade ABP-förordningen) samt Jordbruksverkets föreskrifter (Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska

biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur).

Lagstiftningen som reglerar verksamheten på en biogasanläggning är utformad för att förhindra smittspridning från anläggningen, från de substrat som anläggningen processar samt från den slutprodukt som anläggningen producerar (biogödsel). Lagstiftningen ställer krav på behandling/bearbetning, lokaler och utrustning, bakteriologisk provtagning, egenkontroll, identifiering, fordon och behållare, rengöring, register och handelsdokument.

För att som biogasanläggning ta emot material kategoriserat som animaliska biprodukter krävs godkännande av Jordbruksverket. Jordbruksverket ansvarar även för den löpande tillsynen på biogasanläggningar.

Transporter och tillfartsvägar

Svensk Köttsprövning befarar att transporterna till biogasanläggningen kommer att leda till smittspridning i området och därmed till tjurarna i anläggningen genom att transportfordonen inte är rengjorda och/eller bristfälligt slutna eller täckta.

Enligt regelverket ska animaliska biprodukter samlas in och transporteras i förseglade nya förpackningar eller övertäckta läckagefria behållare eller fordon.

Om regelverket följs ska därmed inget spill förekomma vid transport av substrat till anläggningen.

Fordon rengörs inte vid avfärd från leverantör av substrat till biogasanläggningen varför däck och utsidan på fordonet teoretiskt skulle kunna vara förorenade vid avfärd från en levererande anläggning till biogasanläggningen. För att föroreningar på däcken och fordonets utsida ska utgöra en smittrisk för djurbesättningen krävs att en smitta som kan överföras med gödsel finns i den levererande besättningen, att smittämnen fortfarande finns kvar och är infektiösa efter transport på allmän väg och att föroreningen släpper och förorenar tillfartsvägen. Föroreningen ska sedan fästa på däcken hos ett transportfordon som förorenar utomhusmiljön utanför stallarna där smittan förs vidare in till djuren trots tillämpning av smittskyddsrutiner. SVA gör bedömningen att sannolikheten för smitta till närmiljön runt biogasanläggningen och provningsstationen från transportfordonen är försumbar och att transporterna, till följd av händelsekedjan ovan, därför inte utgör någon ytterligare smittrisk för provningsstationens djur utöver den som alltid föreligger från miljön och från levande djur som tas in till besättningen.

Lagring av substrat utomhus och skadedjur

Spannmål och avrens från spannmål kan, enligt Gasum, komma att lagras utomhus under tak medan övriga substrat lagras inomhus. Svensk Kötttrasprövning ser två risker med denna hantering

- dels att substratet är smittat och att fåglar och skadedjur kan föra med sig smittan till tjurprovningsstationen och
- dels att substratet i sig drar till sig fåglar och skadedjur så att förekomsten i området ökar och att detta i sin tur ska leda till ökad förekomst av resistens mot rodenticider förutom att den ökade skadedjursförekomsten utgör en ökad smittrisk för besättningen.

SVA antar att den smittrisk företaget befarar när det gäller spannmål och avrens gäller salmonella. Enligt en studie som gjorts av SVA är förekomsten av salmonella i svenskproducerad spannmål låg vilket leder till bedömningen att sannolikheten att ett slumpmässigt parti spannmål eller avrens skulle vara salmonellasmittat är mycket låg. Om känt smittade partier skulle hanteras av anläggningen sker detta i särskild ordning.

Problemet med fåglar och skadedjur i samband med lagring eller spill av foder utomhus är känt inom djurhållningen och foderproduktionen. Anläggningen kommer att vara inhägnad för att förhindra att vildsvin kommer åt eventuella substrat som lagras utomhus under tak. Gnagarbekämpning sker, enligt uppgift, genom kontrakt med bekämpningsföretag och innebär regelbundna förebyggande inspektioner, löpande rådgivning samt bekämpningsåtgärder efter behov bland annat med smarta fällor som övervakas på distans. Detta medför att behovet av kemiska bekämpningsmedel minskar. Dock kan SVA inte bedöma risken för ökad resistensutveckling p g a gnagarbekämpning på anläggningen.

Fåglars kontakt med substrat som ligger under tak kan begränsas med nätvägg, men kan förmodligen inte helt undvikas. Dock bedöms den eventuellt ökade fågelförekomsten till följd av anläggningen inte ytterligare bidra till smittrisken för tjurprovningsstationen utöver den som föreligger i miljön från andra källor. I det här sammanhanget kan nämnas att salmonellaförekomsten hos vildsvin i Sverige övervakas löpande och att salmonella (*Salmonella Choleraesuis*) har påvisats på vildsvin i trakten av Hörby upprepade gånger ([Övervakning av Salmonella Choleraesuis hos vildsvin - SVA](#)).

Avrinning vid tvätt av fordon och från spill på vägar

Givet bedömningarna ovan bedömer SVA att avrinning från vägar som används för transporter till biogasanläggningen inte utgör någon smittrisk för tjurprovningstationen utöver den som föreligger i miljön från andra källor.

På anläggningen omhändertas allt näringspåverkat vatten, detta inkluderar vatten från såväl tvätt av fordon som spolning av ytor, varför inte heller detta vatten bör utgöra någon risk för smittspridning.

Restriktioner vid utbrott av allvarliga smittsamma sjukdomar

Svensk Köttprövning lyfter farhågor om att risken för att besättningen ska hamna under restriktioner p g a utbrott av en allvarlig smittsam sjukdom eller salmonella ökar p g a biogasanläggningen. Baserat på resonemangen ovan bedömer SVA att sannolikheten för att provningsstationen skulle smittas av salmonella, som regleras av zoonoslagstiftningen, eller en allvarlig smittsam sjukdom, som regleras av epizootilagen och EU:s djurhälsoförordning, inte ökar p g a etableringen av en biogasanläggning på den aktuella platsen.

Vid utbrott av allvarliga smittsamma sjukdomar som regleras av epizootilagen och EU:s djurhälsoförordning kan restriktions- och övervakningszoner läggas runt en smittad djurbesättning. Zoner läggs dock inte runt andra typer av anläggningar som t ex en biogasanläggning även om de används för att processa material från smittade anläggningar. Smittrisen hanteras istället genom smittskyddsåtgärder för materialet och transporten som sker i särskild ordning.

Sammanfattande bedömning

För att en oönskad händelse, i det här fallet smittspridning från en biogasanläggning, ska leda till utbrott av en allvarlig smittsam sjukdom i en djurbesättning, krävs en kedja av mer eller mindre sannolika händelser, som börjar med smittspridning från biogasanläggningen och slutar med att en tillräckligt hög dos av smittämnet ska nå enskilda djur i besättningen för att de ska bli infekterade. Om inte alla händelser i kedjan inträffar sker ingen smittspridning.

YTTRANDE

Med bakgrund i detta resonemang och eftersom lagstiftningen som reglerar verksamheten på en biogasanläggning är utformad för att förhindra smittspridning från anläggningen bedömer SVA att etableringen av en biogasanläggning enligt plan inte innebär någon ökad smittrisk för en djurbesättning i området utöver den som redan föreligger i miljön från andra källor.

Ärendet är föredraget för statsepizootolog och avdelningschef Karl Ståhl.